

Oslo, 1. mars 2022

Sandra Borch, landbruks- og matminister
Bjørn Gimming, leder i Norges Bondelag
Kjersti Hoff, leder i Norsk Bonde- og Småbrukarlag

NATURVERNFORBUNDETS INNSPILL TIL JORDBRUKSFORHANDLINGENE 2022

I forbindelse med jordbruksforhandlingene vil Naturvernforbundet minne om at verden nå står overfor tre meget store utfordringer: klimakrisen, naturkrisen (tap av naturmangfold) og behovet for økt matproduksjon. Jordbruket spiller en viktig rolle i arbeidet med å møte alle disse utfordringene, og jordbruksforhandlingene bør gjenspeile dette. Det er viktig at jordbruksavtalen bidrar til at jordbrukets klimaavtale innfris.

Det store bildet

Det er viktig at de tre utfordringene sees i sammenheng, slik at tiltakene ikke motvirker, men forsterker hverandre og bidrar til utvikling av et virkelig bærekraftig landbruk. Vi vil ikke klare å oppnå klimamålene eller øke den langsiktige matproduksjonen dersom vi ikke tar vare på økosystemene. For å bevare vårt artsrike kulturlandskap, og ikke bare det intensive jordbrukslandskapet, må målet om å sikre variert bruksstruktur og landbruk i hele landet ikke bli tomme ord. Det må være lønnsomt å drive også for middels store gårder og for småbønder med småskala- og ekstensiv drift.

Regionalt miljøtilskudd

Regionalt miljøtilskudd (RMP) er et viktig verktøy i arbeidet med de tre utfordringene. Ved fordeling av RMP mellom fylkene får naturmangfold i dag ikke like stor tyngde som de andre utfordringene, og det gjelder også prioriteringen av RMP innenfor flere fylker. Justeringer av RMP-betingelsene bør derfor gjøres mens vi fortsatt har mulighet for å ivareta viktige kulturbetinga naturtyper og arts mangfold. FN har utpekt 2021–2030 til naturrestaureringstiåret. Det er imidlertid mye vanskeligere og dyrere å restaurere enn å vedlikeholde, så vi bør utnytte det at vi i Norge, sammenliknet med mange andre europeiske land, fortsatt har ganske mange områder med artsrike kulturbetingede naturtyper. Alle de kulturbetingede naturtypene står imidlertid på Rødlista for naturtyper, så det haster. Gode støtteordninger til drift som opprettholder artsrike, kulturbetingede naturtyper gjennom utmarksbeite, seterdrift og skjøtsel er derfor viktig.

Situasjonen for Oslofjorden er kritisk. Dette bør tilsi at RMP-potten økes betydelig, noe som gjør det mulig å yte langt mer tilskudd til tiltak som hindrer erosjon og avrenning, i form av blant annet økt bruk av fangvekster og fangdammer, bredere kantsoner, mindre høstpløying og gjødsling og likende. Økt tilskudd til og bedre markedsordninger for økologisk landbruk er også viktig for å hindre erosjon og avrenning.

Pollinerende insekter

Jordbruksproduksjonen er avhengig av et mangfold av pollinerende insekter, og manglende pollinering er et økende problem for jordbruksproduksjonen i verden, også i Norge. For å opprettholde biologisk mangfold av pollinatorer er skjøtsel av artsrike kantsoner med stedegne arter som kan danne et blomstrende nettverk i landskapet, spesielt viktig. I dag er det mulig å få støtte til å så blomsterstriper med fremmede arter som honningurt på dyrka

mark, men vanligvis ikke til slått av eksisterende åkerkanter med stedeagne arter utenfor dyrka mark. Disse restene av de gamle åkerkantene spiller imidlertid en mye viktigere rolle for pollinatorene enn de nye blomsterstripene. Gjennom å skjømte dem ivaretar vi også stedeagen engflora og risikerer ikke at fremmede arter som honningurt sprer seg i landskapet. Da legger vi heller ikke beslag på dyrka mark.

Bedre utnyttelse av arealer

Kjøtt- og melkeproduksjon bør baseres på lokale, fornybare ressurser og ikke på kunstgjødsla innmarksbeite og importert kraftfôr. Dagens produksjon av melk og rødt kjøtt er i all hovedsak basert på fulldyrka jord, og en betydelig andel av kraftfôret er importert. Naturvernforbundet ønsker en jordbrukspolitikk som premierer ekstensiv arealbruk og utnyttning av lokale ressurser framfor intensiv produksjon. Det vil føre til økt lønnsomhet i et husdyrhold med lavere ytelse per dyr og gi økt interesse for beiting på arealer som i dag gror igjen, noe som vil være positivt for naturmangfoldet. Samtidig er det positivt med hensyn til både klimautfordringene og behovet for økt matproduksjon. Av Norges 10 millioner dekar dyrkajord er det mulig å dyrke korn, belgvekster, grønn saker, potet, frukt og bær på 5,6 millioner dekar. Ved å bruke hele dette området til å produsere plantemat direkte i stedet for å bruke store deler av disse arealene til beite eller dyrefôr vil bonden produsere i størrelsesorden 10 ganger så mye menneskenyttbar mat målt i matenergi.

Det er for øvrig positivt at Hurdalsplattformen varsler et nytt og strengere langsiktig mål om maksimal omdisponering av dyrka mark på 2000 dekar årlig.

Karbonbinding og andre klimatiltak

Innsatsen mot klimaendringene må forsterkes ytterligere. Fangst og lagring av karbon i jordbruksjord bør prioriteres. Fangvekster er foreløpig det mest effektive tiltaket i så måte. Det er også viktig med virkemidler som sikrer at arealer med høyt karboninnhold må tas vare på.

Vi vil også understreke at jordbruksavtalen må bidra til at myndighetenes kostholdsråd innfris i form av mer bruk av grønn saker framfor kjøtt.

Med vennlig hilsen
Naturvernforbundet

Truls Gulowsen
leder